

МЕЛЬНИК О.О.

кандидат юридичних наук,
доцент, доцент кафедри
адміністративного права,
інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін
(Київський університет інтелектуальної
власності та права)
ORCID ID: 0000-0002-2088-630X

ШИШКА Р.Б.

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного
права, інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін
(Київський університет інтелектуальної
власності та права)
ORCID ID: 0000-0002-0532-1909

БОРОДІН І.Л.

доктор юридичних наук, професор
кафедри адміністративного права,
інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін
(Київський університет інтелектуальної
власності та права)
ORCID ID: 0000-0002-1874-3238

УДК 351:64

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.5.52>**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПОРТУ ТА ІМПОРТУ ТОВАРІВ
ВІЙСЬКОВОГО Й ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ
ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК В УКРАЇНУ**

У статті розкрито певні проблемні питання правового регулювання експорту та імпорту товарів військового й подвійного призначення в Україні в умовах повномасштабного вторгнення російських військ в Україну. Доведено, що в цих умовах правове регулювання експорту та імпорту товарів військового та подвійного призначення стає ключовою проблемою. Державна влада України активно впливає на її вирішення, зокрема через спрощення митного оформлення такого імпорту для потреб оборони. Одночасно важливими заходами є дотримання вітчизняних та міжнародних санкцій щодо країни-агресорки, уведення нових правил ліцензування та квотування експорту у воєнний час через значне їх посилення. Кабінет Міністрів України вживає заходів для спрощення процедур господарської діяльності, проте зовнішньоекономічна діяльність залишається ліцензованою, зокрема для експорту певних категорій товарів. Постанова від 27 грудня 2022 року № 1466 регулює

ліцензування та квотування експорту товарів у воєнний час. Уведення воєнного стану в Україні вплинуло на регулювання експорту товарів, зміни до переліку товарів, що підлягають ліцензуванню та квотуванню, спрямовані на забезпечення національної безпеки та військових потреб, а також на забезпечення ефективного функціонування економіки в умовах воєнного конфлікту. Зроблено узагальнення, що діяльність Уряду України в цій сфері є непослідовною – так, правильно задекларовані й розроблені та ухвалені в цій сфері нові більш ефективні норми права тривалий час практично не вводяться в дію стосовно подальшого спрощення митного оформлення імпорту товарів військового та подвійного призначення. Хоча загалом слід зазначити, що загальні заходи Кабінету Міністрів та Державної служби експортного контролю України є слушними щодо забезпечення Збройних сил, інших сил безпеки оборони України зброєю та товарами військового призначення, а суб'єкти господарювання військового сектору мають можливість завозити товари подвійного призначення для потреб виробництва. Усе це разом спрямовується на забезпечення національної безпеки та ефективного функціонування економіки України в умовах відбиття повномасштабного російського терористичного вторгнення.

Ключові слова: гуманітарна сфера, Державна служба експортного контролю, експорт та імпорт, ефективність, забезпечення, Кабінет Міністрів України, митне оформлення, національна безпека, норма права, правове регулювання, санкції, суб'єкти господарювання, товари військового та подвійного призначення.

Melnyk O.O., Shyshka R.B., Borodin I.L. Legal regulation of export and import of military and dual purpose goods in Ukraine in the conditions of a full-scale invasion of Russian troops into Ukraine

The article reveals some problematic issues of legal regulation of the export and import of military and dual-use goods to Ukraine in the context of a full-scale invasion of Russian troops into Ukraine. It has been proven that in these conditions, legal regulation of the export and import of military and dual-use goods becomes a key problem. The state authorities of Ukraine actively influence its decision by simplifying customs clearance of imports for military defense needs and destination goods. At the same time, important aspects of the measures are compliance with domestic and international sanctions against the aggressor country, the introduction of new licensing rules and export quotas in wartime by significantly referring to them. The Cabinet of Ministers of Ukraine is taking measures to simplify procedures for economic activity; however, foreign economic activity remains licensed for the export of certain categories of goods. Decree No. 1466 of December 27, 2022, regulates licensing and quotas for the export of goods in wartime. The introduction of martial law in Ukraine influenced the regulation of the export of goods, changes in the list of goods subject to licensing and quotas, aimed at ensuring national security and military needs, as well as ensuring the effective functioning of the economy in conditions of military conflict. It is generalized that the activities of the Government of Ukraine in this area are not consistent, since the new, more effective rules of law developed and adopted in this area for a long time have been correctly declared, but practically not put into effect regarding further simplification of customs clearance of imports of military and dual-use goods. Although in general it should be noted that the general measures of the Cabinet of Ministers and the State Export Control Service of Ukraine are correct regarding the provision of the Armed Forces and other defense security forces of Ukraine with weapons and military goods, and business entities in

the military sector could import dual-use goods for production needs. All this together strives to ensure national security and the effective functioning of the Ukrainian economy in the face of a full-scale Russian terrorist invasion.

Keywords: *business entities, Cabinet of Ministers of Ukraine, customs clearance, efficiency, export and import, humanitarian sphere, legal regulation, military and dual-use goods, National security, rule of law, sanctions, security, State Export Control Service.*

Вступ. Україна – правова демократично держава. Президент та Уряд України в умовах організації відбуття повномасштабного російського терористичного вторгнення намагаються дотримуватися всіх міжнародних зобов'язань. У зв'язку з цим роль правового регулювання експорту й імпорту товарів військового та подвійного призначення стає критичною для забезпечення національної безпеки та відстоювання суверенітету України. Це потребує вжиття ефективних заходів українськими владними структурами (насамперед Кабінетом Міністрів та Державною службою експортного контролю України) для забезпечення національної безпеки через виважене, прагматичне й ефективне вдосконалення правового регулювання експорту та імпорту товарів військового та подвійного призначення.

Умови російсько-української війни суттєво впливають на правове регулювання експорту та імпорту товарів військового та подвійного призначення. Зокрема у сфері імпорту можна спостерігати тенденцію до лібералізації, оскільки Україна намагається забезпечити себе необхідними товарами для оборони й безпеки в умовах війни. Це може включати спрощення митних процедур, зниження митних платежів та інші заходи, спрямовані на підтримку обороноздатності країни. З іншого боку, у сфері експорту спостерігається посилення контролю та правового регулювання, включно до його заборони. Як наслідок, адміністративні та правоохоронні органи, з метою запобігання вивозу за корон вітчизняної та західних партерів зброї посилюють контрольні заходи. Це може включати вимоги отримання спеціальних дозволів, обмеження на експорт деяких видів товарів або послуг, а також збільшення відповідальності за порушення законодавства щодо експорту таких товарів.

Загалом умови війни вимагають від державної влади України радикально змінювати підходи до правового регулювання зовнішньоекономічних відносин, зокрема у сфері експорту й імпорту товарів військового та подвійного призначення. У контексті забезпечення національної безпеки стає головним пріоритетом, а це вимагає відповідних змін у законодавстві.

Аналіз останніх досліджень. До певних аспектів правового регулювання експорту й імпорту товарів військового та подвійного призначення в Україні в умовах повномасштабного вторгнення російських військ в Україні звертали свою увагу вітчизняні вчені О. Бокій, С. Діденко, І. Долуда, О. Кіян, С. Параниця, В. Юсупов та ін. Однак за межами їх аналізу залишилися важливі аспекти предмета нашого дослідження в умовах повномасштабного вторгнення російських військ в Україну.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу теорії цивільного права, теорії адміністративного права, доктринальних підходів до цієї проблематики вчених-правників та чинного законодавства розкрити певні проблемні питання правового регулювання експорту та імпорту товарів військового та подвійного призначення в Україні в умовах повномасштабного вторгнення російських військ в Україну.

Виклад основного матеріалу. Війна росії проти України зумовила значну потребу в тому, щоб спростити митне оформлення різних груп товарів, украй необхідних як для забезпечення Збройних сил та інших сил оборони України додатковим захисним та військовим спорядженням, так і забезпечення цивільних їжею, ліками та іншою гуманітарною допомогою.

Експорт та імпорт товарів може здійснюватися суб'єктами підприємницької діяльності за наявності відповідного дозволу, що видається Державною службою експортного

контролю України [1]. Розгляд заяв суб'єктів щодо експорту товарів до держав, стосовно яких встановлено часткове ембарго або обмеження на експорт, виходячи з міжнародних зобов'язань України чи інтересів національної безпеки, здійснює Міжвідомча комісія з політики військово-технічного співробітництва та експортного контролю [2].

При цьому треба зазначити, що експорт та імпорт товарів військового й подвійного призначення в Україні є певним різновидом зовнішньоекономічної діяльності. В. Юсупов доводить, що в системі вітчизняної зовнішньоекономічної діяльності потрібно передбачити чітку внутрішню диференціацію: по-перше, за основними групами товарів, що експортуються або мають експортну перспективу згідно зі структурними особливостями національної економіки, по-друге, залежно від економічних та правових умов експорту товарів українського походження до основних іноземних товарних ринків, включаючи особливо ті, що об'єднані у митні союзи і проводять спільну політику щодо імпорту [3].

У публічному аспекті, на думку О. Кіян, зовнішньоекономічна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання характеризується такими особливостями: межі адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності описуються суспільними відносинами, які виникають між суб'єктами публічного управління (Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Державна фіскальна служба, Антимонопольний комітет України, Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі) та суб'єктами здійснення зовнішньоекономічної діяльності; до матеріальних об'єктів адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності належать: імпорт і експорт; валютні ринки; іноземні інвестиції та інвестиційні інституції; вільні економічні зони; міжнародні фінансові організації; міжнародні товарні ринки (товарні біржі, товарні аукціони, торги, ярмарки, виставки); до діянь публічної адміністрації як об'єктів адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності належать: публічне регулювання експорту та імпорту товарів (підкреслено нами – авт.), капіталів і робочої сили (зокрема методи, види та форми операцій щодо їх здійснення); надання суб'єктами публічної адміністрації об'єктам зовнішньоекономічної діяльності України адміністративних послуг; публічне сприяння науковій, науково-технічній, науково-виробничій, виробничій, навчальній та іншій кооперації з іноземними суб'єктами господарської діяльності; створення умов для навчання та підготовки спеціалістів у цій сфері; установлення публічною адміністрацією підзаконних нормативно-правових актів, які регулюють міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами, кредитні та розрахункові операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності, операції з придбання, продажу та обміну валюти на валютних аукціонах, валютних біржах і на міжбанківському валютному ринку; діяльність публічної адміністрації, пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок та інших нематеріальних об'єктів власності[4].

Отже, у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії в Україну особливості засад правового регулювання експорту та імпорту товарів військового й подвійного призначення в Україні стали надзвичайно актуальними. Війна примусила українську державу звернути увагу на спрощення митного оформлення різних груп товарів, необхідних як для потреб Збройних сил та інших сил оборони, так і для забезпечення цивільного населення продуктами харчування, ліками й гуманітарною допомогою. Згідно з чинним законодавством експорт та імпорт товарів військового й подвійного призначення може здійснюватися суб'єктами підприємницької діяльності за умови наявності відповідного дозволу, який видаватиме Державна служба експортного контролю України. З метою розгляду заяв щодо експорту товарів до держав, на які накладено часткове ембарго або обмеження, утворюється Міжвідомча комісія з політики військово-технічного співробітництва та експортного контролю. Такий вид зовнішньоекономічної діяльності, як експорт та імпорт товарів військового та подвійного призначення, потребує диференціації за основними групами товарів й умовами їх експорту до основних зовнішніх ринків. Особливості правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності включають у себе регулювання експорту та імпорту товарів, валютні

ринки, міжнародні фінансові операції, надання адміністративних послуг, публічне сприяння міжнародній співпраці та інші аспекти. Ці засади й особливості правового регулювання стають критичними в умовах війни, коли необхідно ефективно забезпечувати військові потреби та гуманітарну допомогу, одночасно дотримуючись міжнародних зобов'язань і забезпечуючи національну безпеку.

В умовах повномасштабного російського терористичного вторгнення питання публічного регулювання експорту й імпорту товарів як специфічного різновиду зовнішньоекономічної діяльності потребують суттєвої корекції, адже збройні сили України та інші сили безпеки й оборони вимагають багато озброєння, вітчизняна економіка – товарів подвійного призначення для виробництва зброї. Що й було загалом здійснено державною владою України, адже це питання є актуальним та болючим, і законодавець запровадив низку нових норм, направлених на досягнення цієї мети, на які варто звернути увагу суб'єктам господарювання.

По-перше, постановою Кабінету Міністрів України від 18 березня 2022 р. № 314 «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» передбачено спрощення ведення господарської діяльності через зменшення кількості необхідних дозвільних документів у період воєнного стану. Це актуально саме для новостворених підприємств. Замість окремих дозвільних документів суб'єкти господарювання отримали можливість подавати декларацію про провадження господарської діяльності або до Міністерства економіки України, або Міністерства внутрішніх справ України (залежно від виду господарської діяльності). Однак таке спрощення не стосується зовнішньоекономічної діяльності (зокрема новостворених підприємств), у разі здійснення якої необхідно отримувати відповідні ліцензії для окремих її видів – наприклад, експорту певних категорій товарів [5].

Основним документом, який урегулює товари, що підлягають ліцензуванню та квотуванню під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності під час воєнного стану, є постанова від 27 грудня 2022 р. № 1466, яка затвердила переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік [6].

Уведення воєнного стану в Україні вплинуло передусім на ліцензування та квотування саме експорту товарів. Парламент уже кілька разів змінював перелік товарів, експорт яких підлягає ліцензуванню та/або квотуванню.

Отже, у контексті повномасштабного російського терористичного вторгнення в Україну питання регулювання експорту та імпорту товарів, особливо військового та подвійного призначення, набувають надзвичайної ваги. Умови війни змусили українську державу швидко адаптувати своє законодавство для забезпечення потреб Збройних сил та інших сил оборони України, а також гуманітарних потреб цивільного населення. На початку війни Кабінет Міністрів України ухвалив рішення спростити процедуру ведення господарської діяльності через скорочення кількості необхідних дозвільних документів, що особливо актуально для нових підприємств. Однак таке спрощення не зачіпає зовнішньоекономічну діяльність, де ліцензування є обов'язковим, зокрема для експорту певних категорій товарів. Основним документом, який регулює ліцензування та квотування експорту товарів у воєнний час, є постанова від 27 грудня 2022 року № 1466. Цей документ визначає перелік товарів, що підлягають ліцензуванню та квотуванню на певний період. Запровадження воєнного стану в Україні суттєво вплинуло на регулювання експорту товарів, а парламент низку разів вносив зміни до переліку товарів, що підлягають ліцензуванню та квотуванню. Ці заходи спрямовані на забезпечення національної безпеки та військових потреб, а також на забезпечення ефективного функціонування економіки в умовах воєнного конфлікту.

По-друге, постанова Кабінету Міністрів України від 9 березня 2022 р. № 236, яка затвердила «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану», запровадила право всіх суб'єктів господарювання обирати спрощений порядок митного оформлення будь-яких товарів, оскільки в п. 1 зазначено: «...під час ввезення на митну територію України товарів їх декларування та митне оформлення відповідно до митного режиму імпорту може здійснюватися шляхом

подання попередньої митної декларації, яка містить всю необхідну інформацію для випуску товарів, без пред'явлення таких товарів митному органу...». Однак, з огляду на назву цієї постанови та на наявність додатку до неї з переліком товарів, щодо імпорту яких суб'єктам господарювання дозволено сплачувати митні платежі з відстрочкою, цілком імовірно, що законодавець передбачив такий спрощений порядок саме для товарів із вищезазначеного переліку [7].

На користь такого твердження свідчить також те, що Законом України від 24 березня 2022 № 2142 було внесено зміни до Митного кодексу України, відповідно до яких в п. 9-11 та п. 9-14 розділу XXI Митного Кодексу України передбачено спрощений порядок митного оформлення товарів для платників єдиного податку та суб'єктів господарювання, які здійснюють імпорт товарів, зазначених у пункті 41 підрозділу 5 розділу XX Податкового кодексу України, серед яких – бензин, газ, важкі дистилати та інші нафтопродукти [8].

По-третє, з ухваленням Закону України від 24 березня 2022 № 2142 мала б набути чинності постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 330 «Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану» [9] з одночасною втратою чинності постанови від 9 березня 2022 р. № 236. Постанова № 330 саме й передбачає спрощення митного оформлення для всіх суб'єктів господарювання, які здійснюють імпорт товарів (за виключенням окремих підакцизних товарів) і транспортних засобів. Однак станом на сьогодні, відповідно до даних офіційного вебсайту Верховної Ради України, ця постанова не набрала чинності [10], а постанова № 236 її не втратила.

Відповідні зміни до постанови «Про перелік товарів, на міжнародні передачі (імпорт) яких не поширюється дія Закону України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» у період воєнного стану на території України» Уряд ухвалив з доопрацюванням на засіданні 30 березня 2023 року. 4 лютого 2023 року Уряд ухвалив рішення, яким спростив увезення в Україну товарів військового й подвійного призначення. Зокрема, в перелік товарів військового призначення та подвійного використання, які можуть імпортуватися фізичними та юридичними особами без дозволу Державної служби експортного контролю, додали безпілотні літальні апарати, їх комплектуючі, засоби керування, камери, прилади нічного та телевізійного бачення, оптичні приціли для зброї, глушники, з'ємні обойми, технології для розроблення, виробництва, ремонту виробів воєнного призначення і т. ін.

Відповідно до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» від 5 квітня 2022 року Національний банк України значно скоротив строки розрахунків в експортно-імпортних операціях з 365 днів до 90 днів, а від 8 червня 2022 р. – до 120 днів. При цьому експортні / імпортні операції, щодо яких розрахунки не були завершені до 05 квітня 2022 року, мають бути завершені у строк до 365 днів від дати їх здійснення [11].

Отже, постанова Кабінету Міністрів України від 9 березня 2022 р. № 236 зі спрощеними процедурами митного оформлення акцентує на товарах, що ввозяться на митну територію України під час воєнного стану. Зміни до Митного кодексу України впроваджують спрощений порядок митного оформлення для платників єдиного податку та суб'єктів господарювання, що імпортують товари, зокрема нафтопродукти. Нові документи та рішення, які ухвалює Уряд України, такі як постанови щодо спрощення митного оформлення та регулювання імпорту товарів військового призначення, свідчать про постійну адаптацію законодавства до складної ситуації. При цьому Національний банк України також уводить нові правила розрахунків в експортно-імпортних операціях, скорочуючи строки для спрощення фінансових процесів. Ці заходи спрямовані на забезпечення національної безпеки та ефективного функціонування економіки в умовах воєнного конфлікту.

Висновки. Усе вищенаведене дає можливість сформулювати певні узагальнення щодо проблемних питань правового регулювання експорту й імпорту товарів військового та подвійного призначення в умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну:

– у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії в Україну, особливості правового регулювання експорту та імпорту товарів військового та подвійного призначення набули великого значення в аспекті того, що державна влада України має об'єктивно зосередити увагу на спрощенні митного оформлення імпорту товарів для потреб оборони, військової промисловості та гуманітарних заходів, при цьому експорт таких товарів практично припинено;

– за загальним правилом, експорт та імпорт товарів військового та подвійного призначення має здійснюватися суб'єктами господарювання за наявності дозволу Державної служби експортного контролю. Міжвідомча комісія з політики військово-технічного співробітництва та експортного контролю відповідає за розгляд заяви щодо експорту товарів суб'єктів господарювання до держав, на яких накладено часткові міжнародні санкції;

– особливості правового регулювання експорту та імпорту товарів військового й подвійного призначення в умовах повномасштабного російського терористичного вторгнення включають питання імпорту таких товарів, дотримання вітчизняних і міжнародних фінансових санкцій щодо країни-агресорки та інші аспекти, що стають критичними в умовах війни, коли потрібно забезпечити військові потреби та гуманітарну допомогу, дотримуючись міжнародних зобов'язань і забезпечуючи національну безпеку України;

– Кабінет Міністрів України вживає заходів для спрощення процедур господарської діяльності, проте зовнішньоекономічна діяльність залишається ліцензованою, зокрема для експорту певних категорій товарів. Постанова від 27 грудня 2022 року № 1466 регулює ліцензування та квотування експорту товарів у воєнний час. Уведення воєнного стану в Україні вплинуло на регулювання експорту товарів, зміни до переліку товарів, що підлягають ліцензуванню та квотуванню, спрямовані на забезпечення національної безпеки та військових потреб, а також на забезпечення ефективного функціонування економіки в умовах воєнного конфлікту;

– урядові заходи, такі як спрощення процедур митного оформлення та регулювання імпорту товарів військового призначення, разом із введенням нових правил розрахунків в експортно-імпортних операціях Національним банком України свідчать про постійну адаптацію законодавства до складної ситуації в умовах воєнного конфлікту. Ці заходи спрямовані на забезпечення національної безпеки та ефективного функціонування економіки країни.

Отже, у контексті повномасштабного вторгнення росії в Україну правове регулювання експорту та імпорту товарів військового та подвійного призначення стає ключовою проблемою. Державна влада України активно впливає на її вирішення, зокрема через спрощення митного оформлення імпорту для потреб оборони товарів військового та подвійного призначення. Одночасно важливими аспектами є дотримання вітчизняних і міжнародних санкцій щодо країни-агресорки, введення нових правил ліцензування та квотування експорту у воєнний час через значне їх посилення. Проте в цій сфері діяльність Уряду України є непослідовною (правильно розроблені та ухвалені в цій сфері нові більш ефективні норми права тривалий час практично не вводяться в дію – стосовно подальшого спрощення митного оформлення імпорту товарів військового та подвійного призначення). Хоча загалом слід зазначити, що загальні заходи Кабінету Міністрів та Державної служби експортного контролю України є слухними стосовно забезпечення Збройних сил, інших сил безпеки оборони України зброєю та товарами військового призначення, а суб'єкти господарювання військового сектору мають можливість завозити товари подвійного призначення для потреб виробництва. Усе це разом спрямовується на забезпечення національної безпеки й ефективного функціонування економіки України в умовах відбиття повномасштабного російського терористичного вторгнення.

Список використаних джерел:

1. Державна служба експортного контролю України. 2023. URL : <https://www.dsecu.gov.ua/>
2. Положення про Міжвідомчу комісію з політики військово-технічного співробітництва та експортного контролю. Затверджено Указом Президента України від 5 березня 2007 року № 180. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/180/2007#Text>

3. Юсупов В. Господарсько-правове забезпечення зовнішньоекономічної політики держави: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.04. Харків: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2009. 19 с.
4. Кіян О. Теоретико-правові засади адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Одеська юридична академія. 2017. URL : <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fdee5cc4-cb40-4195-bb3e-0f526060a9ce/content>
5. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2022 року № 314. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text>
6. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік. Постанова від 27 грудня 2022 р. № 1466. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1466-2022-%D0%BF#Text>
7. Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 березня 2022 р. № 236. 2024. *Ліга Закон*. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/kp220236?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану. Закон України від 24 березня 2022 року № 2142-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text>
9. Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 330. *Ліга Закон*. 2024. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/kp220330?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01
10. Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 330. Документ 330-2022, не набрав чинності. *Верховна Рада України*. 2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-2022-%D0%BF#Text>
11. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану. Постанова Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18. 2024. *Ліга Закон*. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/PB22027?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01

